

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

BİLGİ BELGE MERKEZİ(BBM)

Döküman Bilgileri

EMO BBM Yayın Kodu	: 19
Tanıtım Yazısının Adı	: Alçak Gerilim Elektrik Panoları:Güvenilirliğin Gerçek Ölçüsü
Tanıtım Yazısının Tarihi	: Mart 2003
Yayın Dili	: Türkçe
Tanıtım Yazısının Konusu	: Elektrik Panoları
Tanıtım Yazısının Kaynağı	: Elk. Dergisi,Sayı:?,Mart 2003
Anahtar Kelimeler	: Güvenlik,elektrik
Yazar 1	: Çiler Öner

Açıklama

Bu doküman Elektrik Mühendisleri Odası tarafından açık arşiv niteliğinde olarak bilginin paylaşımı ve aktarımı amacı ile eklenmiştir.

Odamız üyeleri kendilerine ait her türlü çalışmayı EMOP/Üye alanında bulunan veri giriş formu aracılığı ile bilgi belge merkezinde yer almasını sağlayabileceklerdir. Ayrıca diğer kişiler çalışmalarını e-posta (bbm@emo.org.tr) yolu ile göndererek de bu işlemin gerçekleşmesini sağlayabileceklerdir. Herhangi bir dergide yayınlanmış akademik çalışmaların dergideki formatı ile aynen yer almaması koşulu ile telif hakları ihlali söz konusu değildir.

Elektrik Mühendisleri Odası Bilgi Belge Merkezi'nde yer alan tüm bilgilerden kaynağı gösterilerek yararlanılabilir.

Bilgi Belge Merkezi'nde bulunan çalışmalardan yararlanıldığında, kullanan kişinin kaynak göstermesi etik açısından gerekli ve zorunludur. Kaynak gösterilmesinde kullanılan çalışmanın adı ve yazarıyla birlikte belgenin URL adresi (http://bbm.emo.org.tr/genel/katalog_detay.php?katalog=5&kayit=19) verilmelidir.

Alçak Gerilim Elektrik Panoları: Güvenilirliğin Gerçek Ölçüsü

Çiler ÖNER (Schneider Electric, Alçak Gerilim Sistem ve Ekipman Ürün Sorumlusu)

Nükleer güçlerde uzmanlaşma ve medikal sektördeki gelişim korumada alanında ilerlemeye ve elektrik enerjisi sektöründe çok yönlülüğe neden olmuştur. Güvenilirlik

kavramı cihazların üzerine düşen görevlerini başarı ile yerine getirme kabiliyetlerini geliştirmiştir.

- Güvenilirlik, cana ve mala karşı kaza riskini azaltmak,

- Bulunabilirlik, sürekli işletim için montaj yeteneği,

- Bakım, hızlı onarım, becerisidir.

Teknik olarak güvenlik;

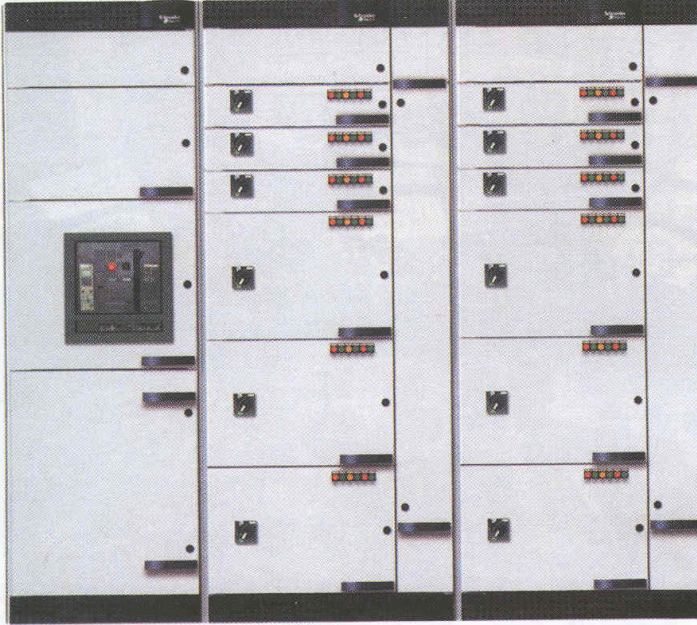
- Tip testi,
- Bölümlendirme ve
- AG panolarının ekipman hareketliliği olarak tanımlanır.

Servis sektörü binalarından ana endüstriyel fabrikalara kadar, tüm elektrik tesisatının işletimi her zaman aynı zorunlu kurallar çerçevesinde olmalıdır;

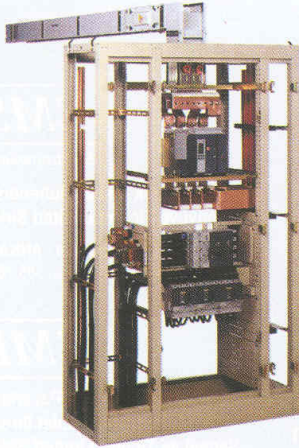
- Mal ve can güvenliği,
- Endüstriyel tesisin servis sürekliliği ve işletim sürekliliğinin garantisidir.

Bu taleplerin cevabı iki kısa kelimede toplanabilir: **güvenilirlik ve bakım kolaylığı.**

Bu üç ayrılmaz kavram AG elektrik panolarının teknik dildeki tercümesidir.

Blokset

Prisma P

Elektrik panosunda tip testi

IEC 60439-1 standardı uzun ömürlü tesis, güvenilirlik ve emniyeti garantileyen yedi tip testi ve üç rutin testi tanımlar.

Yedi tip testi üreticinin sorumluluğundadır.

Bu testler özel laboratuvarlar tarafından fabrikada yapılmış bağlantılarla, dağıtım ve bağlantı sistemleri uygulanmış prototiplerle gerçekleştirilir.

Üç rutin test yetkili panocu veya fabrika sorumluluğundadır. Her bir pano için standartlara uygun şekilde uygulanır.

Bu test panonun devraye alınmasından işletimine ve tüm ➡

servis ömrü boyunca insan, işletme ve ekipman güvenliği sağlar. Montaj kalitesini belirleyen 10 test;

Yedi adet tip testi:

- Sıcaklık artışı sınırların denetlenmesi
- Dielektrik özelliklerinin belirlenmesi
- Kısa devre dayanımının denetlenmesi
- Korumucu devrenin etkinliğinin denetlenmesi
- Yalıtım uzaklıklarını ve yüzeyel yalıtım uzaklıklarının denetlenmesi
- Mekanik işlerlik testi
- Koruma derecesinin (IP) denetlenmesi

Üç rutin test;

- Genel denetim (kablaj muayenesi vb.)
- Yalıtım testi
- Koruma tedbirleri ve koruma devrelerinin elektriksel sürekliliğinin denetlenmesidir.

Elektrik panosunda bölümlendirme (formlama)

Panonun bölümlendirilmesi, koruma ve bölümlendirme parçalarının montajı ile sağlanır.

Formlama ile;

- Canlı parçalara direkt ya da indirekt teması engellenir.
- Kısa devre akımlarının yarattığı hasarlar bölmelenen parçalar arasında kısıtlanır.

Bakım için gerekli minimum korunma;

Önerilen koruma aşağıdakileri içerir;

- Yatay ve dikey transfer baralarının kazayla dokunmaya karşı bariyerlerle donatılması,
- Giriş devre kesicisinin şebeke tarafının bölmelenmesi ile giriş kesicisi açık pozisyondayken rahatlıkla bakım yapılabilir.

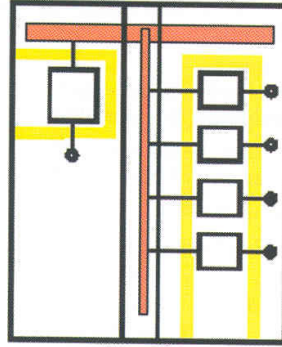
Standartta dört değişik bölümlendirme tanımlanmıştır:

• **Form 1:** Şalt cihazları ve baralar koruyucu panonun içine yerleştirilir.

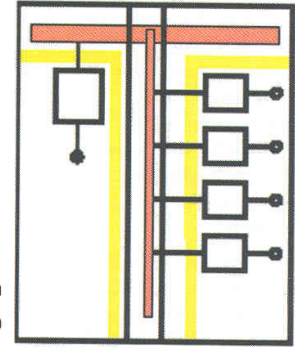
• Form 2:

Form 2a; Fonksiyonel üniteler baradan ayrılmış fakat çıkış iletkenlerinin klemenslerinin baradan ayrılmaması durumudur.

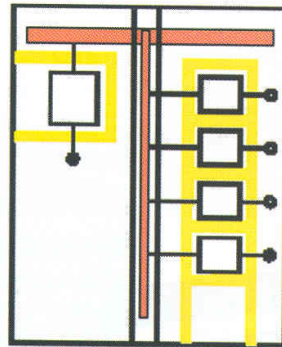
Form 2b; Fonksiyonel ünitelerin ve çıkış iletken klemenslerinin baralardan ayrılmasıdır.

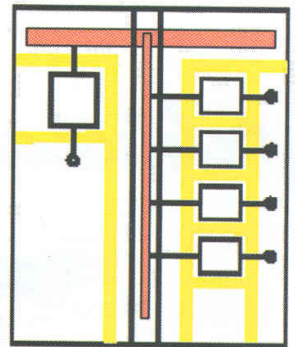
Form 2a

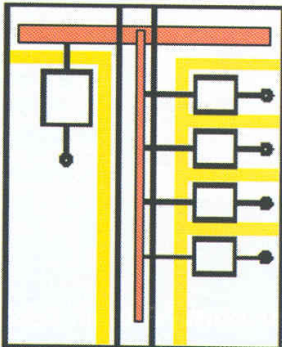
Form 2b

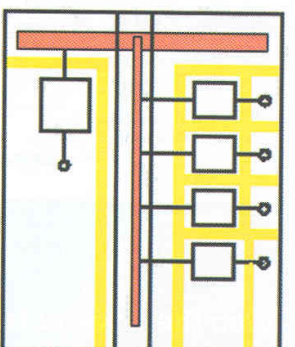
Form 3a

Form 3b

Form 4a

Form 4b

	PRISMA	Blokset
Pano tipi	Tip-Testli	Tip-Testli
Bölümlendirme	form1, 2b, 3b, 4	form1, 2b, 3b, 4
Ekipman hareketliliği	Sabit, çekmeceli (ekipman)	Sabit, çekmeceli (pano)
Anma akımı	3200A	6300A
Kısa devre akımı	85 kA	100 kA
Darbe dayanım akımı	187 kA	220 kA
IP koruma derecesi	20-30-31-54-55	20-31-42-54

• Form 4:

Form 4a; Baraların fonksiyonel ünitelerden ve tüm fonksiyonel ünitelerin çıkış iletkenlerinin klemensleri dahil birbirlerinden ayrılmasıdır. Çıkış iletkenlerinin klemensleri fonksiyonel ünite ile aynı bölmede değil, korumalı bir alanda veya ayrı kapalı bir bölmededir.

Form 4b; Baraların fonksiyonel ünitelerden ve tüm fonksiyonel ünitelerin çıkış iletkenlerinin klemensleri dahil birbirlerinden ayrılmasıdır. Çıkış iletkenlerinin klemensleri fonksiyonel ünite ile ay-

nı bölmede değil, korumalı bir alanda veya ayrı kapalı bir bölmededir.

Elektrik Panosunda Ekipman Hareketliliği

İşletim kısıtlamaları aşağıdaki seçenekleri belirlemiştir;

- Sabit tip
- Çekmeceli tip

AG pano sistemlerinin güvenlik değeri talep edilen ölçülerde tip testi, bölümlendirme ve ekipman hareketliliği ihtiyacı ile tanımlanmıştır. Schneider Elect-

ric AG pano pazarında dizaynı, testleri ve yeni ürün yelpazesi ile çok seçenekli bir alternatif sunmaktadır.

Bu da;

- Proje büroları ve panocular için; standart malzeme, modüler bileşenler, değiştirebilen cihazlar, esnek sistem
- Mütelaahhit için; hızlı iş, basit bağlantı, kolay ve çabuk ulaşım,
- Tesisat güvenliği ve bulunabilirlik anlamına gelmektedir.

Tüm elektrik pano sistemlerindeki üç ana özellik, güvenilirliğin çözümü

Tip testleri uzun ömürlü tesis güvenilirlik emniyetini garantilediğinden tüm elektrik pano sistemleri için zorunluluktur.

Bölümlendirme (form) ve ekipman hareketliliği her pano tesisatı için çalışma ortamı, çalışma koşulu gibi çevre ve kullanım süreçleri ile uyumlu olarak tanımlanması zorunluluktur. ●